

AIDAI

Mančesteras Ketvirtadienis, 1946. VI. 20 d. /III metai/ Nr. 140/177/

UNRRA ir išvietovintieji asmens III.

Šiandien dedame paskutinį straipsnį pabėgėlių klausimu. Jis yra taip pat išspausdintas „Manchester Guardian“. Šį kartą pateikiame Londono latvių parapijos klebono Robslokenbergo gegužės 30 d. laišką.

Gerbiamasis Pone Redaktoriau!

Laiške, kuris buvo išspausdintas Jūsų laikraštyje, Livesey sako, kad jis geriau priverstų savo dukterį gyventi nekenčiamoje politinėje santvarkoje negu ją pors pusei metų atiduotų į išvietovintų asmenų stovyklą. Jis taip pat pasakoja, kaip įtikino 700 pabaltiečių „repatrijuoti“ ir pritaria, kad jo sąžinė esanti rami, nors pats konstatuoja, kad nieko nežino, kas su tais žmonėmis atsitiko. Ir niekas tai nežino. Būtų labai nuostabu, kad pors vienas iš tų žmonių bet kada pamatytų savo tėvynę. Kad jo sąžinė tikrai būtų rami, p. Livesey turėtų pasiteirauti apie tų žmonių likimą. Esu tikras, kad jis niekad nieko apie juos nesužinos iš tų žmonių, į kurių rankas jis atidavė 700 žmonių likimą. Gal jis atsimins 146 latvių tragediją, kuriuos Švedija išdavė rusams. Sužinota, kad iš jų tik 6 pasiekė Latvija, o 140 dingo be jokių pėdsakų. Tai vienas pavyzdys iš daugelio atsitikimų. Vienas jaunas latvis, karo audrų nublokštas į Čekoslovakiją, nutarė grįžti namo, nes vygoje gyveno jo šeima. Jis norėjo būti drauge su savaisiais. Jis kreipėsi į rusų įstaigas, kurios jam pareiškė: „Žinoma, jūs galėsite grįžti namo“. Išdavė jam dokumentus ir kelionės bilietą. Deja, jis niekad nepasiekė savo tėvynės...

Latvijoje, Estijoje ir Lietuvoje kasdien tebeareštuojama šimtai ir tūkstančiai paprastų žmonių, kurie ištrejami. Niekas nežino, kur jie tremiami. Naujausiomis žiniomis iš Latvijos, tik labai nežymus skaičius 1941 m. ištremtųjų 1945 m. grįžo namo. Buvo gražinti tik toki, kurių sveikata tiek pašlijo, kad nebetiko jokiui darbiui. Iš traukinių juos nešė

neštuvais, nes nebegalėjo pasiti.

Galimas daiktas, kad išvietovintų asmenų stovyklose gyvenimas yra toks, kaip kad Livesey sako. Jisai sako, kad geriau būtų, jei vaikai gyventų nekenčiamoje politinėje santvarkoje negu stovykloje. Tėvai, kurie priversti gyventi stovykloje, jaučia tą patį, tik, deja, jie negali pasirinkti gyvenamosios vietos. Negali pasirinkti – grįžti namo ar pasilikti stovykloje. Galima pasirinkti tik arba kalėjimą – katorgą Sibire, Komi giriose ar Vid. Azijoje NKVD vergija. Išėin, kad yra tik dvi išeitys – nelaiminga UNRROS laisvė arba NKVD vergija. Pirmąją p. Livesey pažįta, o antrosios jis visiškai nežino. Jis turėtų gauti leidimą ir aplankyti Komi ištremtųjų stovyklas. Tada tik jo akys praregtų ir jis pamatytų Europos problemą tikroje šviesoje. Leidimo, žinoma, jis negaus. Tas faktas tada privers Livesey pagalvoti, kodėl neleidžiama. Kodėl Anglij stebėtojai negali pamatyti gyvenimo sąlygų Rusijoje? Juk rusų stebėtojai laisvai važinėja po Vakarų Europą.

Su pagarba

Robslokenbergs

Londono Latvių Parapijos Klebonas

Rusija prikiša, kad Anglija ir Amerika varo politinį žaidimą su pabėgėliais

Anglija ir JAV aštriai susikirto su Rusija Ūkio ir Socialinių Reikalų Tarybos posėdyje, kuris praėjo įkaitusia atmosfera, kai Rusijos delegatas pareiškė, kad dabar pabėgėlių problema į jo politinę reikšmę.

Nikolai Fecnov, rusų delegatas, priminė, kad Anglija ir Amerika nenori, kad „tam tikri faktai būtų iškelti aikštėn. Jis labai palaikė Jugoslavijos delegato reikalavimą, kad būtų ištirtos pabėgėlių stovyklos Europoje. Bri-

tarijos atstovas, Hector Mc Neil, atkirto rusui: Feņovas žino, kad buvo išleisti potvarkiai stovykloms apžiūrėti. Mes manome, kad pirma reikia rūpintis nuoskaudas ir nepriteklius išlyginti, o po to tik pradėti medžioti „nusikaltėlius“. John Winant, Amerikos atstovas, atkirto Rusijos atstovui: Amerika niekuomet neišnaudojo pabėgėlių vargo politiniais sumetimais. Ir dar pridūrė, kad pabėgėlių stovyklos, esančios Amerikos okupacijoje zonoje, buvo leistos lankyti kitų tautų komisijoms.

Anksčiau Jugoslavijos delegatas buvo pareikalavęs, kad tuččiau būtų sudarytas sąjungininkų komitetas, kuris ištirtų pabėgėlių stovyklas, nes anot jo, jose slepiasi ir glebojami Ivislingai. Po Jugoslavų atstovo pareiškimo, Feņovas pasakė: „aš suprantu, kodėl yra pavojinga ištirti pabėgėlių stovyklas. Gal būt, kai kas pageidauja, kad kai kurie dalykai nebūtų iškelti aikštėn“.

Maršalas Montgomerys atvyko į Transjordaniją

Jeruzalė /AP/. Feldmaršalas Montgomerys atskrido į Ammaną, Transjordanijoje ir turėjo trumpą pasikalbėjimą su nauju karalium Addallah. Po to jis inspektavo garsųjį arabų legijoną, kurį apmoko britų karo instruktoriai.

Trumpos žinios

- Naujorkas. Antradienio Saugumo Tarybos posėdyje Gromyko vėl pareiškė veto Franco Ispanijos režimo klausimu. Pagal Komisijos Ispanijos klausimui tirti raportą Franco režimo klausimas buvo siūlomas perduoti Sąjunginių Tautų plenumui, kuris turėtų nuspręsti santykių nutraukimo klausimą ar griebtis kitų tam tinkamų priemonių. Gromyko reikalavo būtinai tučjau nutraukti santykius. Šį klausimą balsuojant 9 balsai pasisakė už, o 1 /Gromyko/ prieš. Sovietų Sąjungai tuo klausimu pareiškus veto, Franco klausimas negalės patekti į Sąjunginių Tautų plenumą. Tokiai padėčiai susidarius, Lenkijos atstovas dar kartą pasiūlė putarti, kad visos valstybės būtų paakintos nutraukti diplomatinis santykius su

Franco Ispanija. Pasiūlijimas bus svarstomas antradienio posėdyje.

- Naujorkas. Antradienio Saugumo Tarybos posėdyje Gromyko pareiškė, kad Taryba yra atsakinga už Franco Ispanijos režimą, nes jis gresia pasaulio taikai. Lenkijos atstovas sako, kad Tarybos pareiga yra išikišti ten, kur grąsoma taikai.

- Paryžius. Antradienio posėdyje užsienių reikalų ministrai svarstė Italijos reparacijų klausimą. Molotovas dar kartą iš Italijos pareikalavo 25 mil. svarų sterlingų reparacijų. Amerikos ir Anglijos ministrai tam pasipriešino ir kvietė suinteresuotas valstybes nuo reparacijų reikalavimo atsisakyti, kad tuo būdu būtų padėta Italijos ūkiui atsigausti. Taip dalykams susidėjus, reparacijų klausimas liko neišspręstas. Trečiadienio posėdyje numatyta svarstyti tik smulkūs klausimai.

- Paryžius. Antradienio užsienių reikalų ministrai posėdį pradėjo pusvalandžiu anksčiau, nes Bidault turėjo išvykti į kitą posėdį. Britų korespondentai praneša, kad posėdžių atmosfera pirmadienį buvo si draugiška. Tik vieno klausimu nepavykė susitarti, būtent privačių asmenų nuostolių atlyginimo klausimu.

- Paryžius. Byrnes ir Bevinas antradienio posėdyje pabrėžė, kad Sovietai jau esą gavę iš Italijos reikalaujamą 100 mil. dolerių reparacijų sumą iš Balkanų kraštuose buvusių italų kreditų ir atiductų italų laivų. Molotovas į tai atsakė, kad to dar nepakanka.

- Roma. Italijos Vyriausiasis Teismas patvirtino įvykusius balsavimus. Tėkiu būdu monarchistų pastangos anuliuoti plebiscitą nuėjo niekais.

- Paryžius. Trečiadienį vėl susirenka Prancūzijos St. Seimas vyriausybės galvai išrinkti. Tuo tarpu yra tik viena Bidault kandidatūra.

- Atėnai. Komunistų organizuotas streikas Graikijoje nepavyko.

- Viena. Dėl maisto trūkumo Vienos mieste susisiekimo darbininkai ruošiasi pradėti streiką.

- Jeruzalė. Dėl žydų ekstremistų sukeltų neramumų Haifoje ir Telavive gyventojams uždrausta išeiti į gatves.

- Garsioji Čilės poetė Gabrielė Misstral viename Amerikos kultūros laikraštyje parašė, kad Italija esanti krikščioniškosios kultūros tvirtovė. Ji reikalauja teikti Italijai visokeriopą pagalbą, kad nepatektų į skurdą.

- Roma. Apaštališkasis Vikaras Kinijai iš Londono praneša, kad Kinijos katalikai ne tik kenčia nuo komunistų nuolatinių grasinimų, bet ir nuo nelegalių karinių grupių, kurių ypač Šiaurės Kinijoje katalikus labai persekioja.

- Hamburgas. Britų įstaigos iš Imbecko, Detmoldo ir Herfordo nuo rudens perkeliamos į Hamburgą.

- Paryžius. Pasakytoje kalboje gen.de Gaulle reikalavo išlaikyti Senato instituciją ir suteikti daugiau teisių prezidentui bei ministrui pirmininkui.

- Londonas. Artimiausiu laiku numatoma išsprogdyti Helgolande karinius įtvirtinimus ir ruošiamasi Vilhelmshafene sunaikinti buvusias vokiečių povandeninių laivų bazines.

- Maskva. Pirmadienį Maskvoje pradėjo posėdžiauti Tarptautinis profesinių sąjungų komitetas, kuris apsvaistys organizacinius prof.sąjungų klausimus, santykius su STO ūkiu ir Socialinių Reikalų Taryba, Franco Ispanijos režimu ir Graikijos prof. sąjungų veikla.

- Bangkokas. Siamo parlamentas nutarė savo ginčą su Prancūzija dėl pasienio nesusipratimų perduoti Saugumo Tarybai.

- Jeruzalė. Iš Palestinos pranešama, kad žydai ekstremistai sukėlė mlauses. Antradienį Haifoje per ginčlyktą susidūrimą su britų kariais žuvo 9 žydai.

- Trys Vincento Pavliečio kongregacijos seserys Jugoslavijoje nuteistos mirti, kitos trys 21 metų kalėti. Jos buvo kaltinamos nužudžiusios 20 partizanų. Joms nebuvė leista kviestis gynėjų ir atlikti paskutinių religinių apėigų prieš įvykdant mirties bausmę. Iš Vašingtono tuo reikalu pranešama, kad šios seserys partizanus slaugė savo ligoninėje tol, kol kroatų daliniai atėję tą ligoninę užėmė.

- Münchenas. Karinė valdžia įsakė visiems vokiečių atbėgėliams iš rusų zonos atvykusiems į Amerikiečių zoną po 1945.V.8, išvykti atgal.

Evakuotieji iš britų ir prancūzų zonų, privalo grįžti į savo vietoves iki rudens. Negrižusiems bus atimtos maisto kortelės ir leidimai butams nuomoti.

- Hamburgas. Britų zonoje žėmės ūkiai, didesni kaip 500 margų, bus pavesti karinių įstaigų kontrolei.

- Ankara. Pranešama, kad liepos 21 d. Turkijoje įvyks pirmieji visuotiniai, slapti ir tiesioginiai rinkimai.

- Bambergas. Vokiečių karo invalidų sąjunga, kurios būstinė buvo Bamberge, karinės valdžios įsakymu yra uždrausta.

- Münchenas. Karinis teismas 5 komunistų partijos pareigūnus Bavarijoje nubaudė 4 mėn. kalėti už neteisėtą rusų zonos sienos peržengimą. Šie 5 komunistai praėjusį kovą mėnesį beleidimo perdėję į rusų zoną, kad galėtų dalyvauti komunistų partijos susirinkime Berlyne.

- Naujorkas. Atominės Energijos Kontrolės Komisijos posėdyje JAV atstovas Baruchas pareiškė, kad JAV atidengs atominės energijos gamybos paslaptis, jeigu toji energija bus naudojama taikingiems tikslams. Atominei energijai tyrinėti ir jai panaudoti turinti būti sudaryta tarptautinė įstaiga. Neteisėtas atominų bombų išsigijimas ir vartojimas turėtų būti baudžiamas. Tokia įstaiga isteigus siūloma atominės bombas ir jų gamybos įrengimus sunaikinti.

- Maskva. Rusijos penkmečio planu numatoma įvesti reguliary laivų susisiekimą Arktikos vandenynse. Tada busias išplėstas ir arktinis oro susisiekimas. Dar šiais metais numatoma pradėti keleivinį oro susisiekimą tarp Maskvos ir Beringo jūros. Šio ruožo ilgis sudarysias 8.400 km.

- Londonas. Šveicarijos vyriausybė sutiko pusę vokiečių kreditų perduoti sąjungininkams. Šie kreditai busia panaudoti atstatymo reikalams.

- Otava. Ministras pirm. Mackenzie Kingas pareiškė, kad maitinimo padėtis vidurinėje Europoje esanti labai sunki. Pasauliui reikia tokios organizacijos, kuri galėtų atstoti UNRRA. Pranešama, kad naujasis britų maitinimo ministras

vyksta į Kanadą maisto klausimui aptarti.

Mergasis mūsų gyvenimas

Mažoji politika

- Dvi temų rūšys dar liko, kurios mūsų kasdienio, taip sakant, kiek prablaivina, ji suįdomina. Viena jų politika, o antrąją „charakteriologija“. Patekai būrin tautiečių, tuojau girdi: „kas naujo? kaip su konferencija?.. idomu, idomu“. Pasikalbėta. Pasidalinta radijo žiniomis ir „geriau žinančiųjų“ pranešimais. Nervai kiek padilginti, bet tai ir viskas, nes didžioji politika šiandien greit išsisesima. Už tat „mažoji politika“ yra nesibaigianti tema. „Taip, taip. Reiškia, dar Tamsta nežinai, kad ponas X... O ponas Y...“ Ir tuoj prasideda daina be galo. Daina apie asmenis, arba „populiarioji charakteriologija“. Vargas tam arba tai, kurie tapo pokalbio objektu. Jūs išskendena ligi siūlų galėlių. Kiekvienas žino vis daugiau ir vis idemiau. Vienas giria, kitas peikia. Pats tas asmuo, gal būt, sėdi kur nors prie darbo ir nė nesapnuoja, kad kiti juo taip rūpinasi. „Tamsta, žinok, kad tas ponas yra vokietininkas. Jisai ir šiandien dirba vokiškoje įstaigoje. Aš jį nė matyti nenoriu. Tik, prašau, apie tai kitiems nesakyti“. /Neaišku, dėl ko?/ - „Palaukit, ponas. Jipai visai į bažnyčią neina. Vergšė mergaitė...“ Ir aukos krinta po aukų. Tuo tarpu tas „vokietininkas“, gal būt, galvoja kaip geriau pakelti lietuvių vardą kitataučių akyse ir ta „bedievė“, gal būt, savo pareigų sutrukdyta negali kartu ateiti į bažnyčią, o nueina į je kitu laiku. Mes galime lengvai juos kaltinti, nes mes nedirbame vokiškoje įstaigoje /o gal kaip tik dėl to, kad mes nieko nedirbam?!/, svarbu tik kad mes oinan į lietuviškas pamaldas /o gal ir tik iš nuobodulio, kad nėra kas veikti? gal norėdami pažystamų subikti?/. Taip ši „charakteriologija“ yra tikrai liūdnoje veido riterių užsiėmimas. Tai rodo mūsų susmulkėjimą. Iš nuobodulio, iš apsilėidimo, vien tik norėdami vieni kitų smalsume patenkinti, mes drįstame kitus supieikinti, supurvinti. Ir visa tai vis su paslapties skraiste, kad tas, kuris pateko į šį malūną, nieko nežinotų. Ne-klūbėsime apie neteislingumą ir negarbingumą, nes smulkmeniškam „Spiess-

bürgeriui“ šitie terminai nepraktiški. Nekaltinsim čia šitų „mažųjų politikų“ ir tautinio solidarumo stoka, nes jie to nė nesiekia. Tačiau reikia kaltinti artimo meilės stoka. Papraščiausia artimo meilė, kuri visiems yra bendra, mus įpareigoja vengti šitokių charakteristikų. Lietuvoje mes šitai vadindavom „bobiškumu, davatkiškumu“ etc. Ir visi tai smerkdavom. O šiandien, nejaugi mums ptiems tai leista? Kažin kad vietoj kitų daugiau save kritikavume, kad iš savęs juoktumėmės, o ne iš kitų, ar nebūtų geriau? Bet to nė vienas nedaro, nes jį tai nemalonu. Tik kitam turi būti malonu, nes jį čia nėra ir jis negali gintis, „Mažesios politikos“ malūnas mala daug ir smulkiai. Bet už visa labiau jis smulkina mus pačius. Taip. Ir tuos „melbinkus“ j.v.

- Per paskutines 2 savaites liet. sporto klubas „Gintaras“ turėjo 4 futbolo rungtynes. Laimėjo, prieš „Rot-Weiss-Rot“ /Müncheno-Oberföhring vokiečių sporto klubas/ 7:4 /2:3/, prieš jugoslavų „B.S.K.“- 7:3 /2:2/ ir prieš „Bialy Arici“- 4:3 /3:3/, o su Kalmukų sporto klubu „Džangi“ lygiomis 1:1 /1:0/

- Berlynas. Berlyne per susisiekimo profesinės sąjungos atstovų rinkimus buvo išrinkti 56 socialdemokratai, 18 socialistų vienybės partijos atstov ir 2 nepartiniai.

- Maskva. Molotovas ir Afge nistanc atstovas pasirašė sien sutartį.

- Telavivas. Žydų teroristas pagrobė kelis britų karininkus kaip įkaitus, kad sutrukdytų dviejų teroristų nužudymą.

- Naujorkas. Mc Neil kreipė si į Ūkio ir Socialinių Reikalų Tarybą, kuri nuo 1947 m. sausio 1 d. perims UNRROS darbesritis, prašydamas įgyvendinti planus pabėgėlių problemai išspręsti.

- Kanados parlamentas nutarė paskirti atstovą prie Vatikano. Tik Sovietai, Turkija ir Meksika neturi atstovų prie Šventjo Sosto.